

**DRAŠIAI
LIETUVIŠKAI**

Lietuvių kalbos stiprinimas tautinių mažumų mokyklose

GEROSIOS PRAKTIKOS

Ižanga

2025–2026 m. Vilniuje veikė 31 savivaldybės pavaldumo tautinių mažumų mokykla, kuriose ugdymas vyko rusų, lenkų ir baltarusių mokomosiomis kalbomis. Šiose mokyklose mokėsi reikšminga dalis miesto mokinių: rusų mokomąja kalba – 15 proc., lenkų mokomąja kalba – 6 proc. visų Vilniaus savivaldybės mokinių. Savivaldybės mokyklose taip pat mokėsi 3485 užsienio valstybių pilietybę turintys mokiniai, sudarę 5 proc. visų mokinių. Nemaža dalis užsieniečių, atvykusių į Vilnių, rinkosi privačias mokyklas - daugiau nei 1600 vaikų lankė privačias ukrainiečių kalba dirbančias mokyklas.

Ši kalbinė įvairovė pabrėžia poreikį geriau suprasti šiandienos lietuvių kalbos mokymo iššūkius – nuo nevienodo mokinių kalbinio pasirengimo iki efektyvių metodinių sprendimų, padedančių stiprinti kalbos mokymą daugiakalbėje aplinkoje. Siekdami išryškinti tai, kas jau šiandien sėkmingai veikia Vilniaus mokyklose, pakvietėme švietimo bendruomenę pasidalyti savo gerosiomis praktikomis.

Pristatome Vilniaus tautinių mažumų mokyklų įgyvendinamas gerąsias praktikas, kuriomis įstaigos dalinasi jausdamos, jog tai priemonės, kurios realiai padeda vaikams geriau suprasti ir jaustis drąsiau bendraujant lietuvių kalba.

Dėkojame Vilniaus lopšeliui-darželiui „Sveikuolis“, Vilniaus darželiui-mokyklai „Šaltinėlis“, Vilniaus „Saulėtekio“ mokyklai-daugiafunkciam centrai, Vilniaus Vladislavo Sirokomlės gimnazijai, Vilniaus Lazdynų mokyklai, Vilniaus Aleksandro Puškino gimnazijai ir Vilniaus „Santaros“ gimnazijai.

Šis gerųjų patirčių leidinys yra „Drąsiai lietuviškai“ veiksmų plano, skirto Vilniaus gyventojams, kurių gimtoji kalba nėra lietuvių, dalis. Planu siekiama stiprinti kitakalbių lietuvių kalbos žinias ir jis apima lietuvių kalbos mokymo(si) priemones tautinių mažumų mokyklose, atvykusių užsieniečių kalbinę integraciją, metodikos kūrimą mokytojams ir neformalųjį švietimą.

[Daugiau informacijos apie „Drąsiai lietuviškai“](#)

Turinys

Dvikalbystė darželyje

Skaitymas

Lietuvių kalbos stovykla

Lietuvių kalbos ir literatūros moduliai
gimnazistams

Dvikalbis ugdymas pamokose

Bendradarbiavimas su mokykla lietuvių
mokomąja kalba

Mokinių savivalda

Kalba gyvai: nuo filmų peržiūrų iki drąsaus
kalbėjimo

Dvikalbystė darželyje

Vilniaus lopšelis-darželis „Sveikuolis“

ĮGYVENDINIMAS

- Ugdymo modelio pasirinkimas: nuspręsta taikyti nuoseklų dvikalbį modelį: vienas mokytojas bendrauja tik lietuviškai, kitas – tik rusiškai.
- Kasdienės kalbinės aplinkos kūrimas: vaikai natūraliai įtraukiami į lietuvių kalbos vartojimą, ją nuolat girdi ir palaipsniui įsisavina.
- Bendradarbiavimas su šeima: tėvai skatinami stiprinti lietuvių kalbos vartojimą namuose ir kasdienėje veikloje, įtraukiant žaismingas užduotis, pavyzdžiui, parduotuvėje vaikas pasisveikina ar padėkoja lietuviškai, namuose įvardija daiktus ar spalvas.
- Partnerystė su kitomis įstaigomis: dalijamasi patirtimi, pasiekimais ir sprendžiami iššūkiai kartu su kitais darželiais.

Praktiniai pavyzdžiai:

- Kasdienis bendravimas grupėje. Vienas mokytojas su vaikais visada kalba lietuviškai, todėl vaikai nuolat girdi gyvą kalbą. Pavyzdžiui, prašymai („ateik čia“, „pasiimk žaislą“), klausimai („ką veiki?“) ar paprasti pokalbiai vyksta lietuviškai.
- Mokymasis per žaidimą. Vaikai pradeda vartoti lietuvių kalbą žaisdami tarpusavyje. Pavyzdžiui, žaidimo metu jie sako: „duok kamuolį“, „einam žaisti“, nors niekas jų specialiai to neprašo.
- Supratimo ugdymas be spaudimo. Pirmaisiais metais vaikai dažnai atsako ne žodžiais, o veiksmais – parodo, atneša, sureaguoja į lietuvišką prašymą. Tai rodo, kad jie supranta kalbą dar prieš pradėdami kalbėti.
- Natūralus kalbos perėjimas. Vienas ryškiausių rezultatų – vaikai patys pradeda kalbėti lietuviškai žaidimų metu. Pavyzdžiui, vaikas, pagirtas už lietuvių kalbą, nustemba ir sako: „Aš nekalbu, aš žaidžiu“, taip parodydamas, kad kalba jau tapo natūralia jo veiklos dalimi.

Kodėl tai svarbu

Pirmieji šio metodo taikymo metai lopšelinėje grupėje buvo sudėtingiausi. Vaikai dar tik pradėjo įvaldyti gimtąją kalbą, todėl lietuvių kalbos vartojimas buvo ribotas. Vis dėlto mokslo metų pabaigoje išryškėjo svarbus pokytis – vaikai pradėjo suprasti lietuvių kalbą, nors atsakydavo ne visada žodžiu, o dažnai gestais ar gimtąja kalba.

Antraisiais metais pažanga tapo akivaizdesnė: išaugo vaikų žodynas, pagerėjo kalbos supratimas, atsirado daugiau drąsos kalbėti lietuviškai. Reikšmingiausiu pasiekimu laikytina tai, kad vaikai spontaniškai pradėjo vartoti lietuvių kalbą laisvo žaidimo metu, bendraudami tarpusavyje.

Ši patirtis atskleidė esminį dvikalbio ugdymo privalumą – kalba įsisavinama natūraliai, be spaudimo, per kasdienes veiklas, žaidimus ir socialines sąveikas. Vaikai dažnai net nesuvokia, kad mokosi – jie tiesiog žaidžia ir bendrauja. Nors jie dar nekalba taisyklingai, greitai pradeda suprasti, nebijo klysti, todėl drąsiau bando kalbėti.

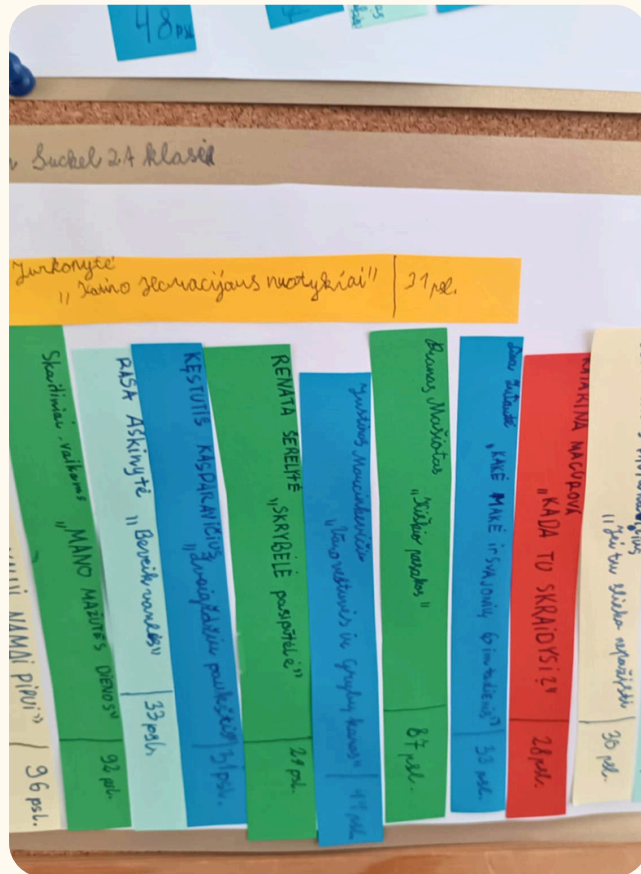
Skaitymas

Vilniaus darželis-mokykla „Šaltinėlis“

Ugdymo įstaigoje lietuvių kalba stiprinama per įvairius skaitymo projektus: skaitymo čempionatus, garsinius skaitymus, lietuvių kalbos erdvės kūrimą.

ĮGYVENDINIMAS

Skaitymo čempionatai vykdomi nuo 2023 m. Knygos skaitomos lietuvių kalba. Vaiko psichologijos centro iniciatyvoje galima buvo dalyvauti tik vieną kartą, todėl 2024–2025 m. m. darželis-mokykla nusprendė surengti kiek kitokį skaitymo čempionatą – tarpusavyje varžėsi klasės / klasių mokiniai – kelinta klasė / kurie mokiniai perskaitys daugiausia knygų puslapių.

Nuspręsta, jog tokiems čempionatams geriausiai tinka spalio–vasario mėnesiai. Taip pat geriausia juos vykdyti kas antrus metus. Mokiniai turėjo atsiskaityti – trumpai atpasakoti knygelę, atsakyti į mokytojos klausimus – tik tuomet galėjo specialiame lape pasižymėti perskaitytos knygelės puslapius arba įklijuoti spalvotą juostelę – „knygos nugarėlę“ (sumanymas nusižiūrėtas viename iš „TAIP“ vadovėlių), ant kurios užrašomas knygos pavadinimas, autorius, puslapių skaičius.

Įkvėpti Lietuvoje vykdomos akcijos „Tėčiai skaito vaikams. Nes skaitymas suartina“ mokykloje pradėjo vykdyti **garsinius skaitymus mokiniams įvairiose erdvėse** (lietuvių kalbos kabinete, lauko klasėje, po medžiais). Bent vieną kartą per mėnesį į pirmą pamoką kviečiami tėvai ir seneliai, norintys skaityti visos klasės mokiniams. Knygą parenka mokytojos. Kiekvieno mėnesio tema būna vis kita, pvz. kalėdinės knygos, apie gimtuosius namus, jų paiešką, gamtą ir t. t. Pastebėta, jog tėvų pavyzdys lemia palankesnę vaikų požiūrį į skaitymą – jie užsikrečia skaitymu. Skaitymo metu ar po jo (priklausomai nuo vaikų amžiaus) vyksta knygos aptarimas, knygos turinio suvokimas per iliustracijas, garsus, lietimą, žaidžiant. Vėliau paruošiami perskaitytų knygų ištraukų inscenizavimai.

Lietuvių kalbos kabinetas yra **lietuvių kalbos erdvė**, kurią stengiamasi padaryti patrauklią, todėl jame įrengta dar ir bibliotekėlė, kuri kasmet pildoma naujomis knygomis arba knygų komplektais (po 12 vnt., kad užtektų vienos grupės mokiniams perskaityti ir pamokų metu nagrinėti tą pačią knygą). Mokiniai patys ateina pertraukų metu, pasirenka knygelę, o mokytoja, kaip bibliotekininkė, padeda išsirinkti. Kai knygos mokiniams nuolat matomos ir prieinamos – jie greičiau su jomis susidraugauja.

Taip pat vieną kartą per mėnesį organizuojamos **tyliojo skaitymo pamokos**.

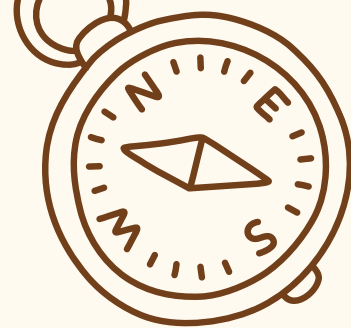

Kodėl tai svarbu

Auga mokinių motyvacija mokytis lietuvių kalbos, plečiamas mokinių aktyvusis žodynas – tai atsispindi vykdam įvairias veiklas, ir dėl to gerėja lietuvių kalbos mokymosi rezultatai.

Lietuvių kalbos stovykla

Vilniaus „Saulėtekio“ mokykla-daugiafunkcis centras

Trijų dienų stovykla „Bendraukime ir bendradarbiaukime lietuviškai“ suorganizuota siekiant sukurti patrauklią, įtraukią veiklų sistemą, kuri skatintų mokinius aktyviai dalyvauti, bendradarbiauti ir kūrybiškai reikšti mintis lietuvių kalba. Pagrindinis stovyklos tikslas – stiprinti mokinių lietuvių kalbos įgūdžius per įvairias kūrybines, edukacines ir aktyvias veiklas, dirbant komandoje, dalinantis atsakomybėmis, siekiant bendro tikslo.

ĮGYVENDINIMAS

Organizuojant stovyklą buvo sudaryta trijų dienų intensyvi programa, apjungianti kūrybines, edukacines ir aktyvias veiklas. Visą šį laiką mokiniai gyveno mokykloje, čia nakvojo, vykdė numatytas veiklas, vakarojo kartu. Visas veiklas kartu kūrė įvairių mokomųjų dalykų mokytojai:

- **Vaidmenų žaidimai.** Simuliuotos kasdienės situacijos duoda labai konkrečios naudos, nes jos sukuria realų kalbos vartojimo kontekstą. Situacijos, tokios kaip apsipirkimas parduotuvėje, kelionė traukiniu, leidžia mokiniams praktikuoti lietuvių kalbą taip, kaip ji vartojama realiame gyvenime, o ne tik vadovėlyje. Kai mokinys įsijaučia į vaidmenį (gydytojas, pardavėjas, žymus žmogus portrete), jis turi greitai formuluoti mintis, todėl mokosi kalbėti be ilgo vertimo iš gimtosios kalbos.
- **Pasakojimo kūrimo veikla.** Mokiniai kūrė istorijas pagal paveikslėlius, atsineštus daiktus, raktinius žodžius ar pradėtą sakinį. Pasakojimo kūrimo veikla tiesiogiai stiprina kalbėjimo gebėjimus, nes ji verčia mokinius ne tik sugalvoti turinį, bet ir jį nuosekliai perteikti žodžiu. Be to, ši veikla ugdo rišlų kalbėjimą – mokiniai mokosi mintis dėlioti logine seka: pradžia, eiga, pabaiga. Tai padeda išvengti fragmentiškos kalbos ir skatina kurti nuoseklų pasakojimą.

- **Dialogų klausymas ir atkūrimas.** Mokiniai, dirbdami poromis ir pasitelkdami informacinės technologijas, ieškojo įvairių pokalbių, jų klausėsi, o vėliau juos atkurdavo ir suvaidindavo. Ši veikla stiprina gebėjimą suprasti šnekamąją kalbą. Mokiniai ne tik klausėsi autentiškos kalbos, bet ir mokėsi atpažinti intonaciją, emocijas bei kalbėjimo tempą.
- **Komiksų kūrimas.** Mokiniai kūrė komiksus, vaizduojančius Vilniaus miesto įkūrimo legendą, taip perteikdami siužetą vaizdais ir dialogais. Komiksų kūrimas sujungia tekstą, vaizdą ir kūrybinį mąstymą, ši veikla padėjo mokiniams plėsti žodyną. Kuriant veikėjų dialogus, mokiniai ieškojo tinkamų žodžių emocijoms, veiksams ir situacijoms perteikti. Komiksų kūrimas padėjo geriau suprasti teksto struktūrą, kadangi mokiniai turėjo sukurti siužetą su pradžia, veiksmu ir pabaiga. Pastebėtina, kad į šią veiklą mokiniai itin įsitraukė, nes ji skatino kūrybiškumą, sudarė galimybes derinti piešinį ir rašymą.
- **Projektinės veiklos.** Mokiniai kūrė plakatus su gražiausiais lietuviškais žodžiais, rengė projektinį darbą „Garsūs Lietuvos žmonės“: ieškojo informacijos, ją atrinko, apdorojo ir vėliau pristatė lietuvių kalba. Taip mokiniai plėtė žodyną, lavino skaitymo ir informacijos supratimo įgūdžius ir ugdė rišlią ir aiškią kalbą, mokėsi struktūruoti mintis bei kalbėti prieš auditoriją.

Kodėl tai svarbu

Mokiniai:

- Drąsiau kalba lietuviškai pamokose;
- Dažniau inicijuoja dialogą su mokytoju ir bendraklasiais;
- Geriau supranta šnekamąją kalbą ir užduočių instrukcijas;
- Tiksliau suvokia mokytojo paaiškinimus, rečiau prašo papildomo paaiškinimo;
- Kuria ilgesnius ir rišlesnius tekstus;
- Plečia vartojamą žodyną – dažniau renkasi įvairesnius, tikslesnius žodžius ir posakius, stengiasi vengti pasikartojimų.

Lietuvių kalbos ir literatūros moduliai gimnazistams

Vilniaus Vladislavo Sirokomlės gimnazija

ĮGYVENDINIMAS

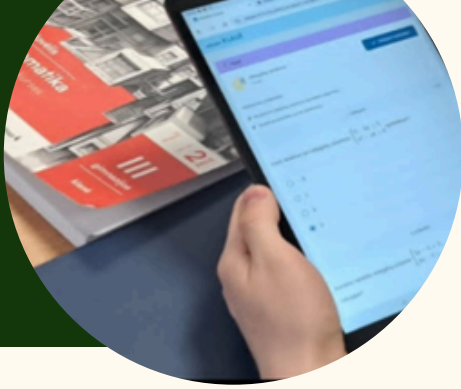
Gimnazijoje taikomi Humanistinės kultūros ugdymo menine veikla sampratos elementai, todėl atsižvelgdamos į gimnazijos bendruomenės ir mokinių poreikius lituanistės parengė lietuvių kalbos modulio „Humanistinės minties raida kultūroje“ programą, patvirtintą gimnazijos direktorės. Programos paskirtis – tobulinti mokinių rašytinės kalbos ir viešojo kalbėjimo gebėjimus, stiprinti akademinės lietuvių kalbos vartojimą bei ugdyti humanistinių vertybių sistemą, todėl visi III gimnazinių klasių mokiniai modulį pasirenka bei tęsia IV klasėje, siekdami ne tik geriau pasirengti valstybiniam brandos egzaminui, bet ir nuosekliai stiprinti lietuvių kalbos vartojimą bei kultūros puoselėjimą.

Modulio metu analizuojami literatūros, filosofijos, kultūros ir istorijos tekstai, mokiniai mokosi argumentuoti, diskutuoti, rengti viešuosius pasisakymus bei rašyti analitinius ir samprotaujamuosius tekstus. Tokia veikla padeda plėsti žodyną, ugdo teksto suvokimo, kritinio mąstymo ir akademinio rašymo kompetencijas. Mokiniai lietuvių kalbą ima suvokti ne tik kaip mokomąjį dalyką, bet ir kaip priemonę savarankiškai reikšti mintis įvairiuose kontekstuose

Kodėl tai svarbu

Nuoseklus lietuvių kalbos mokymas leidžia pasiekti aiškių rezultatų: mokiniai geba suprasti ir vartoti dalykinę lietuvių kalbą, aiškiai reikšti mintis raštu ir žodžiu, sėkmingai laikyti valstybinius brandos egzaminus, studijuoti Lietuvos aukštosiose mokyklose ir visapusiškai integruotis į visuomenę.

Dvikalbis ugdymas pamokose

Vilniaus Vladislavo Sirokomlės gimnazija

ĮGYVENDINIMAS

Gimnazijoje taikomas nuoseklus dvikalbis mokymas, pagrįstas principu, kad gilus dalyko supratimas pirmiausia pasiekiamas gimtąja kalba, o vėliau žinios sistemingai perkeliamos į lietuvių kalbą. Svarbus veiksnys yra mokytojų pasirengimas: jie geba sudėtingas sąvokas paaiškinti lietuvių kalba, prireikus pasitelkia vizualines priemones ar dvikalbius paaiškinimus (pvz., matematikos pamokose sprendžiant uždavinius apie funkcijas ar lygtis, pradžioje aptariami sprendimo būdai gimtąja kalba, o vėliau mokiniai mokomi juos tiksliai formuluoti lietuviškai).

Mokymo procese visų dalykų pamokose nuosekliai stiprinamas akademinis lietuvių kalbos žodynas: matematikos, informatikos, istorijos ir geografijos pamokose mokiniai lietuviškai formuluoja sprendimus, aiškina užduočių logiką, analizuoja grafikus ir šaltinius, rašo konspektus bei aptaria aktualias temas vartodami tikslus terminus. Tikslųjų ir gamtos mokslų pamokose jie naudojami lietuviškais vadovėliais, pratybomis ir „Eduka“, o laboratorinių darbų metu lietuvių kalba aprašo bandymų eigą ir rezultatus, taip kartu geriau įsisavindami dalyko turinį ir formuodami akademinį mokslinį žodyną.

Kodėl tai svarbu

Mokiniai geba ne tik suprasti dalykinį turinį lietuvių kalba, bet ir tiksliai vartoti terminus, argumentuotai aiškinti reiškinius, pristatyti projektus bei diskutuoti įvairiomis temomis abiem kalbomis. Mokantis dviem kalbomis, palaipsniui sukaupiamas turtingesnis žodynas, nes tas pačias sąvokas ir reiškinius gebama įvardyti skirtingomis kalbomis. Mokiniai dažnai tampa drąsesni diskutuodami klasėje ar kalbėdami viešai. Jie įpranta aiškinti mintis skirtingais būdais, todėl geba lengviau prisitaikyti prie įvairių situacijų ir pašnekovų. Dvikalbystė mokykloje gali būti laikoma ne tik kalbiniu pranašumu, bet ir svarbia priemone, padedančia mokiniams augti kaip smalsiems, kūrybiškiems ir plačiai mąstantiems žmonėms. Toks ugdymas stiprina pasitikėjimą savimi, lavina komunikacinius gebėjimus ir plečia galimybes sėkmingai integruotis visuomenėje.

Bendradarbiavimas su mokykla lietuvių mokomąja kalba

Vilniaus Lazdynų mokykla

ĮGYVENDINIMAS

Iniciatyva bendradarbiauti su netoliese esančia Vilniaus „Minties“ gimnazija pradėta siekiant padėti mokiniams nebijoti bendrauti lietuvių kalba, sudaryti kuo daugiau galimybių girdėti gyvą lietuvių kalbą ir drąsiai ją vartoti, nebijant tarti žodžius ir klysti. Organizuojami bendri skaitymai, edukacinės veiklos, susitikimai su Vilniaus „Minties“ gimnazijos mokiniais (tiek vyresnių, tiek pagrindinio ugdymo klasių). Jų metu mokiniai kartu skaito, diskutuoja, dalyvauja kūrybinėse veiklose, pristato savo darbus.

Svarbi šių veiklų dalis – bendras susitarimas, jog veiklų metu kalbame tik lietuviškai. Tai pateikiama kūrybiškai ir pozityviai – kaip žaidimo taisyklė ar iššūkis („šią dieną mūsų bendra kalba – lietuvių“), skatinant kuo daugiau kalbėti, bandyti, klysti ir mokytis vieniems iš kitų.

Kodėl tai svarbu

Autentiškas bendravimas su bendraamžiais leidžia mokiniams girdėti natūralią lietuvių kalbą, mokytis per realias situacijas ir mažina kalbėjimo baimę. Aiškus susitarimas vartoti tik lietuvių kalbą padeda sukurti kalbinę aplinką, kurioje mokiniai aktyviai praktikuoja kalbą ir greičiau įgyja pasitikėjimo.

Mokiniai tampa drąsesni, aktyviau įsitraukia į bendravimą lietuvių kalba, gerėja jų klausymo ir kalbėjimo įgūdžiai. Stiprėja pasitikėjimas savimi, mažėja baimė klysti, o kalba tampa natūralia bendravimo priemone.

Mokinių savivalda

Vilniaus Lazdynų mokykla ir Vilniaus Aleksandro Puškino gimnazija

Abiejose mokyklose mokinių savivaldos veiklos pasitelkiamos kaip priemonė natūraliai stiprinti lietuvių kalbos vartojimą. Per įvairias iniciatyvas – temines pertraukas, renginius, pristatymus ar bendruomenines veiklas – mokiniai kalbą naudoja realiose situacijose, mokosi reikšti mintis, bendradarbiauti ir viešai kalbėti. Tokia neformali aplinka mažina kalbėjimo baimę, skatina įsitraukimą, padeda lengviau adaptuotis kitakalbiams mokiniams ir leidžia suvokti lietuvių kalbą kaip gyvą bendravimo bei bendruomenės kūrimo priemonę.

ĮGYVENDINIMAS

Lazdynų mokykloje mokinių taryba inicijuoja ir organizuoja temines pertraukas, viktorinas, kalbinius žaidimus, kūrybines užduotis lietuvių kalba, kuria dialogus ar mokosi kasdienių frazių. Mokiniai taip pat rengia informaciją lietuvių kalba bendrosioms mokyklos erdvėms. Taip pat mokinių taryba aktyviai įtraukia skirtingų tautybių mokinius į bendras veiklas, skatina bendradarbiavimą, iniciatyvumą bei bendruomeniškumą, o taip pat prisideda prie mokyklos renginių organizavimo ir mokinių saviraiškos stiprinimo.

A. Puškino gimnazijoje dalis mokinių tarybos veiklų vykdoma lietuvių kalba, skatinant ja planuoti veiklas, rengti pristatymus, vesti susirinkimus, pristatyti savo idėjas bendruomenei ir organizuoti balsavimą. Mokiniai padeda organizuoti valstybinių švenčių minėjimus mokykloje, rengia informaciją gimnazijos info ekranui. Kadangi mokykla yra aktyvi „Erasmus“ bendruomenės dalyvė, mokinių savivalda taip pat prisideda prie susitikimų su tarptautiniais partneriais organizavimo. Šių susitikimų metu mokiniai padeda svečiams iš kitų šalių susipažinti su lietuvių kalba, pristato paprastus žodžius, frazes, lietuviškus pasisveikinimus, taip pat dalijasi informacija apie Lietuvos kultūrą ir mokyklos gyvenimą.

Kodėl tai svarbu

Lazdynų mokykloje pastebimas didesnis mokinių įsitraukimas, drąsesnis kalbėjimas lietuvių kalba, geresnė naujų mokinių socialinė adaptacija. Stiprėja bendruomeniškumas, mokiniai vieni kitiems padeda mokytis kalbos, o lietuvių kalba tampa natūralia kasdienio bendravimo dalimi.

A. Puškino gimnazijoje mokiniai kalbą vartoja praktiškai ir prasmingai. Jie mokosi ne tik taisyklingai kalbėti, bet ir bendradarbiauti, pristatyti savo idėjas, viešai kalbėti, klausytis kitų nuomonės. Mokiniai suvokia, kad lietuvių kalba yra ne tik mokomasis dalykas, bet ir svarbi tapatybės, bendravimo bei kultūros pristatymo dalis.

Kalba gyvai: nuo filmų peržiūrų iki drąsaus kalbėjimo

Vilniaus „Santaros“ gimnazija

Gimnazijoje nacionalinis kino edukacijos projektas „Mokausi iš kino“ naudojamas ne tik kino pažinimui ir kritiniam mąstymui ugdyti, bet ir tikslingai kurti aplinką, kurioje mokiniai (ypač augantys kitakalbėse šeimose) nuosekliai lavina lietuvių kalbos klausymo, kalbėjimo ir komunikavimo įgūdžius realiose situacijose – ne vien mokydami gramatikos, bet ir bendraudami. Projektas „Mokausi iš kino“ gimnazijoje tapo nuoseklia praktika, tačiau apklausos duomenys (2022–2023 m. m.) parodė, kad veikla dažniau pasiekia I–IV gimnazijos klasių mokinius ir vyresnių klasių mokytojus. Siekiant, kad kino edukacija ir su ja susijęs lietuvių kalbos klausymo, kalbėjimo bei komunikavimo ugdymas būtų prieinamas platesniam mokinių ratui (ypač pradinukams), gimnazijoje įkurta erdvė „Lietuvių kalbos laboratorija“. Tai – gimnazijoje įrengtas namų kino teatro principu veikiantis kabinetas, skirtas lietuvių kalbos komunikacinių gebėjimų ugdymui per filmų / edukacinių programų peržiūras, diskusijas ir individualizuotas skaitmenines užduotis. Nors planuota pirmiausia pradinėms klasėms, erdvė dėl didelio mokinių skaičiaus (virš 1000) naudojama ir kitų dalykų pamokoms.

ĮGYVENDINIMAS. Projektas „Mokausi iš kino“

1) Filmo pasirinkimas pagal ugdymo tikslą. Mokytojai kiekvieną kartą renka skirtingus filmus, derindami su programa: pilietiškumui (pvz., „Tarp pilkų debesų“, „Poetas“), empatijai ir tolerancijai (pvz., „Kristis“, „Irena“) ir pan. Filmai integruojami ne tik į lietuvių kalbą ir literatūrą, bet ir į etiką, pilietiškumo ugdymą, klasės valandėles.

2) Peržiūra. Kino teatre „Skalvija“ – klasė žiūri filmą ir dalyvauja aptarime. Gimnazijoje – peržiūra vyksta per projekto virtualią platformą neišeinant iš gimnazijos.

3) Struktūruotas aptarimas lietuvių kalba. Po peržiūros vyksta kryptingas kalbinis darbas: diskusija su kino kritiku / psichologu / temos specialistu (mokytojai gali iš anksto užsakyti aptarimą visai klasei), arba aptarimas mokytojo vedimu klasėje (kai tradicija įsitvirtina, mokiniai diskutuoja ir be išorinių ekspertų), darbas porose / grupėse: klausimai, argumentavimas, personažų analizė, situacijų vertinimas, refleksija.

4) Metodinė pagalba. Daugumą filmų lydi metodinė medžiaga ir pratys, kurios padeda aptarimą atlikti nuosekliai (klausimai, užduotys, diskusijų struktūra).

Kad netrikdytų ugdymo proceso peržiūros dažniausiai vyksta:

- edukacinių dienų metu (galima finansuoti ir Kultūros paso lėšomis),
- mokinių atostogų metu,
- per dvi iš eilės lietuvių kalbos ir literatūros pamokas,
- per klasės valandėles.

ĮGYVENDINIMAS. Lietuvių kalbos laboratorija

Iš šešių savaitinių privalomų lietuvių k. ir literatūros pamokų 1–4 kl. mokiniams, 1 pamoka skiriama komunikacinių gebėjimų ugdymui ir privalomai vyksta laboratorijoje.

Pamokos metu mokiniai žiūri filmus / edukacines programas (ar ištraukas), po kurių vyksta diskusija: minties reiškimas, argumentavimas, nuomonė, veikėjų sprendimų vertinimas. Taip ugdomi kalbėjimo įgūdžiai: kalba kontekste, stiliai, frazeologizmai, intonacija.

Didesnis ekranas, geresnis garsas, tinkamas apšvietimas lemia daugiau dėmesio ir įsitraukimo. Ateityje planuojama kabinetą įrengti neformaliau (sofos, sėdmaišiai) ir taip sukurti dar artimesnę kino teatrui aplinką.

Lietuvių kalbos laboratorija, aprūpinta kompiuteriais, ausinėmis ir darbo vietas skiriančiomis pertvaromis, sudaro sąlygas individualizuotam mokymuisi. Mokiniai dirba savarankiškai, gali pasirinkti tempą ir mokymosi būdą, o skaitmeninės užduotys leidžia diferencijuoti turinį pagal gebėjimus. Galimybė kartoti medžiagą padeda geriau ją suprasti ir skatina atsakomybę bei motyvaciją.

Dirbdami su kompiuteriais mokiniai ruošiami NMMP: atlieka interaktyvias užduotis, mokosi skaityti ir suprasti tekstus ekrane, lavina rašybos ir kalbos vartojimo įgūdžius. Taip pat ugdomas savarankiškumas, gebėjimas planuoti laiką ir tikrinti savo atsakymus.

Kodėl tai svarbu

Mokytojai pastebi, kad Lietuvių kalbos laboratorijos aplinka ypač palanki jaunesniems mokiniams: jie labiau įsitraukia, ilgiau išlaiko dėmesį, noriau dirba ir patiria sėkmę mokydami savo tempu. Net ir nedrąsūs mokiniai tampa aktyvesni, dažniau vartoja naujus žodžius ir taisyklingesnes kalbos konstrukcijas.

